

Statusrapport for VMP III med reference til midtvejsevalueringen

Af

Projektchef

Torben Moth Iversen

Danmarks Miljøundersøgelser

Aarhus Universitet

Disposition

- Indledning
- VMP III: mål og opfølgning
- Fosfor
  - Halvering af P overskud
  - Randzoner
  - Brak
  - Sammenfatning

Disposition 2

- Kvælstof
  - strukturudvikling
    - areal
    - foder
  - skovrejsning
  - vådområder
    - VMP II
    - MVJ
  - efterafgrøder
  - sammenfatning

Vandmiljøplanerne

- VMP I (1987-1992)
  - landbrug, rensningsanlæg, industri
  - kvælstof, fosfor, organisk stof
- VMP II (1998-2003)
  - landbrug
  - kvælstof
- VMP III (2004- 2015)
  - landbrug
  - kvælstof, fosfor

VMP III – aftalens enkelte elementer

Målsætning 2015:

- Reduktion af fosforoverskud – halvering i forhold til 2001/02
- Reduktion af fosforudledning – 50.000 ha nye randzoner
- Reduktion af kvælstofudvaskning på 13% i forhold til 2003

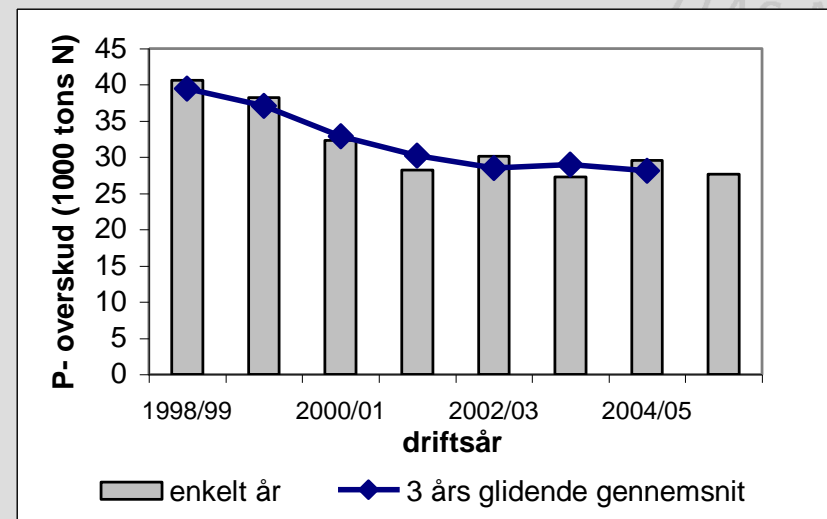
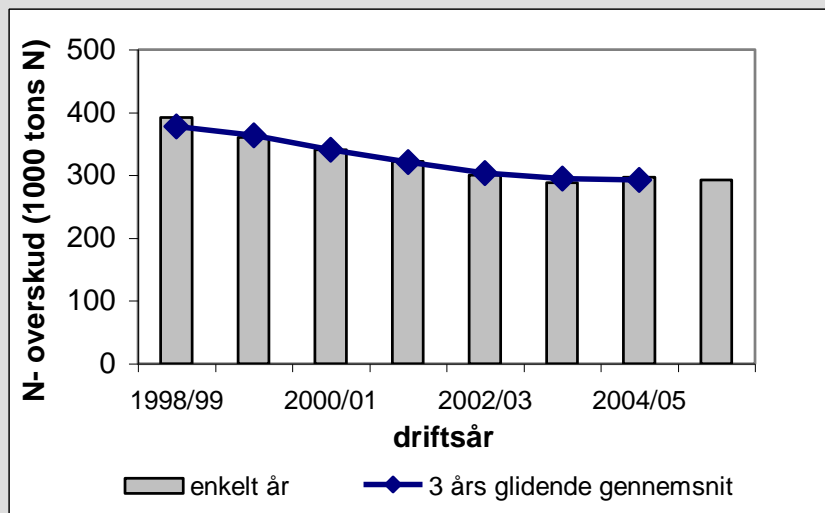

Statusrapporter og evalueringer

- Årlige statusrapporter
  - udvikling N og P overskud - indikator for tab
  - udvikling i det dyrkede areal, gødningsforbrug, husdyrhold
  - udvikling i de arealrelaterede virkemidler
- Midtvejsevaluering i 2008 og 2011
  - modelberegning af N-udvaskning 2003-2007
  - analyse af implementering og effekt af de enkelte virkemidler 2003-2007
  - prognose for udviklingen frem til 2015

Statusrapport 2006: Udvikling i N og P overskud

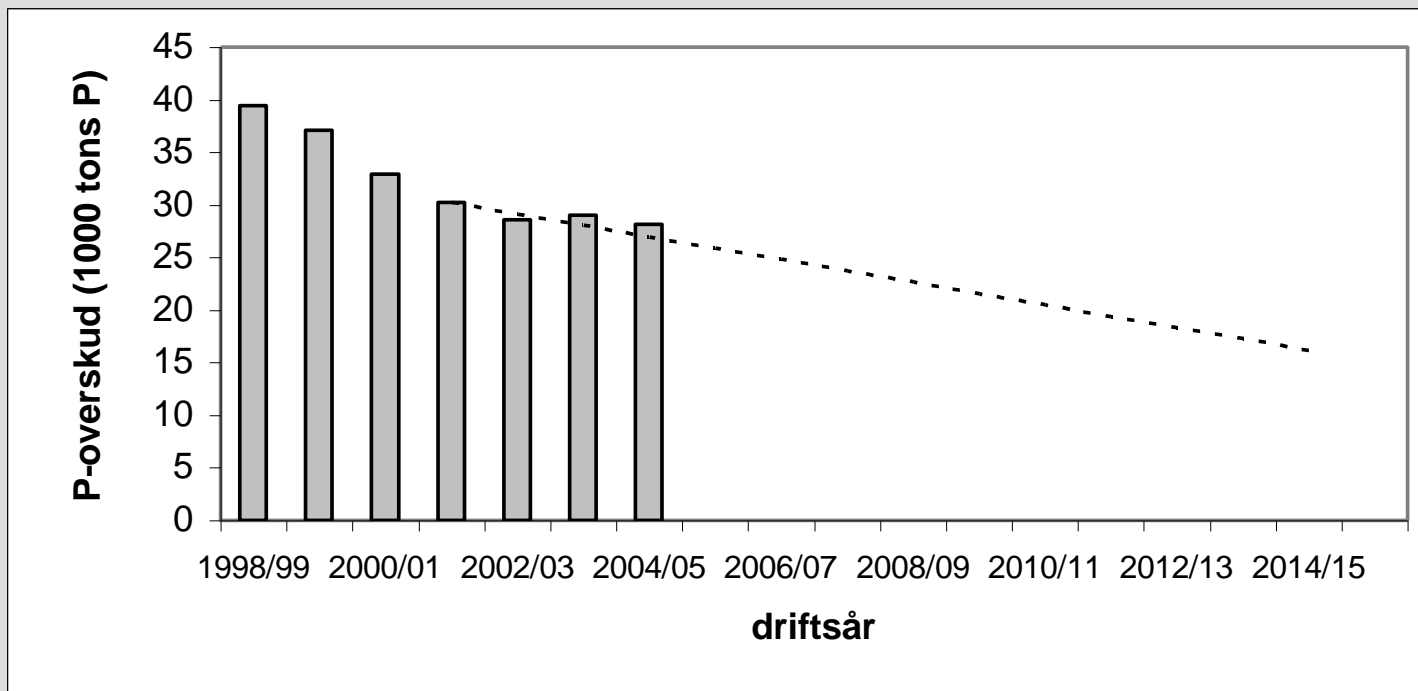
Udviklingen i kvælstof- og fosforoverskuddet for driftsårene 1998/99-2005/06, vist for de enkelte år og som glidende gennemsnit af tre år.

Element 1: Halvering af fosforoverskud

- Målsætning:
  - 25 % reduktion frem til 2009 i forhold til 2001/02 + yderligere 25% frem til 2015
- Tiltag:
  - afgift på foderfosfater indført 1. april 2005
  - forskning
  - fodringspraksis – øget forbrug af fytase i foder for at øge udnyttelsen af foderets fosforindhold
- Effekt:
  - reduktion i P overskud mindsker ophobning i jorden og mindsker stigningen i tab af P til vandmiljøet

Element 1: Halvering af fosforoverskud

Udviklingen i fosforoverskuddet for driftsårene 1998/99-2004/05, opgjort som glidende gennemsnit af tre år sammenholdt med VMP III-målsætningen.

Element 2: Randzoner til begrænsning af P udledning

- Målsætning
  - 30.000 ha nye 10 m randzoner frem til 2009, og yderligere 20.000 ha frem til 2015
- Tiltag
  - frivillig omplacering af brak med ekstra MVJ tillæg
- Effekt
  - nedsat overfladeerosion og brinkerosion
- Status 2006
  - registreret etablering: 266 ha
  - det samlede randzoneareal er blevet reduceret siden 2004

Fosfor – brak

- Effekt af permanent nulstilling af udtagningsforpligtigelsen (konklusion fra brakrapporten):
  - Yderligere 50-100.000 ha vil komme i omdrift
  - Fosfortabet øges med 5-15 tons P

Sammenfatning - fosfor

	Målsætning 2009	Forventet status v. evaluering
Reduktion af fosforoverskud – målsætning om halvering i forhold til 2001/02	25% reduktion	For tidligt at konkludere
Reduktion af fosforudledning – 50.000 ha nye randzoner	30.000 ha	÷

Element 3: 13% reduktion i N-udvaskning i forhold til 2003

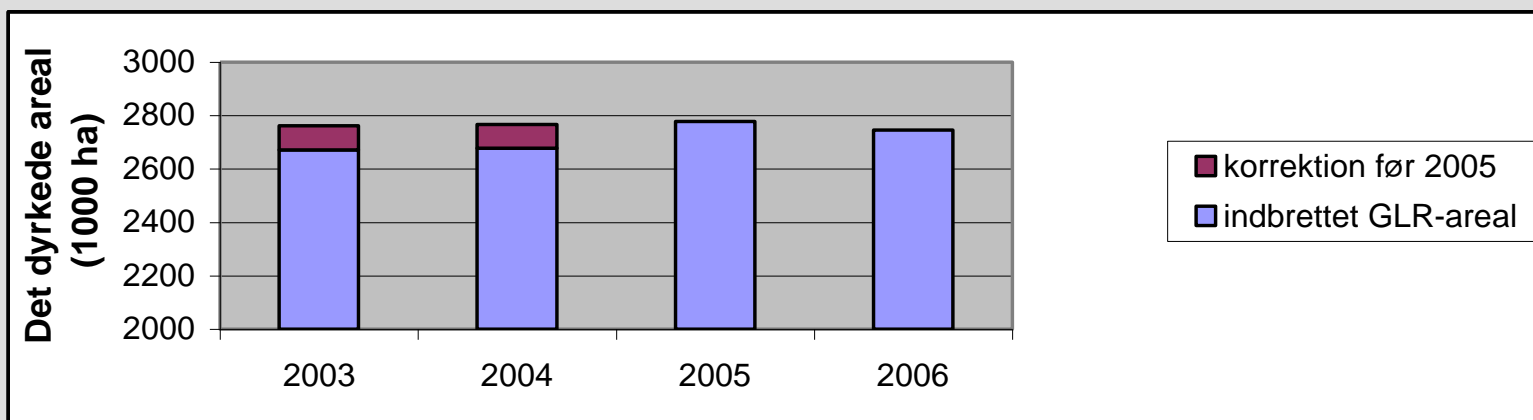
	2005-09		2009-2015	
	Areal	Red. N-udvask.	Areal	Red. N-udvask.
	ha	tons N	ha	tons N
Strukturudviklingen		4.000		4.000
CAP reformen		3.200		
Skovrejsning	11.400	450	11.400	450
Vådområder (VMP II)	4.000	1.050		
MVJ vådområder	4.000	400		
Efterafgrøder	40.000	2.100	85.000	2.500
Øget krav til udnyttelse af minkgødning		100		
Øget krav til udnyttelse af husdyrgødning				2.900
I alt		11.300		10.850
		7%		6%

Statusrapport 2006

Element 3: 13% reduktion i N-udvaskning i forhold til 2003

Strukturudviklingen – det dyrkede areal

- Forventning:
  - nedgang i det dyrkede areal på 55.000 ha frem til 2009
  - Præmis: nedgang i det dyrkede areal resulterer i nedsat gødningsforbrug
- Resultat 2006

Statusrapport 2006 (3):

Mål: 13% reduktion i N-udvaskning i forhold til 2003

Strukturudviklingen – det dyrkede areal

- VMPIII aftalen
  - "Der foretages en teknisk justering af normfastsættelsessystemet"
- Ændrede regler
  - N-kvoten uafhængig af areal, afhængig af afgrødesammensætning
- Konklusion
  - Ændringer i det dyrkede areal får minimal effekt på udvaskningen

Statusrapport 2006 (3):

Mål: 13% reduktion i N-udvaskning i forhold til 2003

Strukturudviklingen – brak

- Effekt af permanent nulstilling af udtagningsforpligtigelsen (konklusion fra brakrapporten):
  - Yderligere 50-100.000 ha vil komme i omdrift
  - N-udvaskning øges med 200-400 tons N
  - Øgede arealer med ekstensivt græs vil reducere kvoten og udvaskningen

Strukturudviklingen – forbedret foderudnyttelse

- Forventning
  - Reduktion i husdyrgødningsproduktionen af lager på 8.600 tons N frem til 2009 ved uændret produktionsniveau
- Resultat 2006
  - reduktion i husdyrgødning fra kvæg: 9.500 tons N
  - reduktion i husdyrgødning fra svin: 5.500 tons N (skyldes også nedgang i produktion af svin)
- Konklusion
  - Forventningen er mere end opnået

Skovrejsning

- Målsætning: 11.400 ha frem til 2009
- Resultat 2006

	Areal med skovrejsning (ha)			
	2004	2005	2006	I alt 2004-2006
Statslig skovrejsning	200	150	100	450
Anden offentlig skovrejsning	40	76	64	180
Privat skovrejsning med tilskud	463	2.454	3061	5978
Privat skovrejsning uden tilskud	611	611	611	1833
I alt	1.314	3.291	3836	8441

- Konklusion: målet vurderes at blive nået

Vådområder (VMP II – 265 kg N/ha)

- Målsætning:
  - i alt 2002-2006: 6.900 ha (fortsættelse af VMP II ordningen)

■ Resultat 2006

	Areal med vådområder (ha)				
	2002	2003	2004	2005	2006
Reetablerede vådområder	663	1.881	2.839	3.509	4824
Vådområder bevilliget til gennemførsel	3.844	3.240	4.638	3.332	3949
I alt	4.507	5.121	7.477	6.841	8773

- Konklusion: målet vurderes at blive nået

Statusrapport 2006 (3):

Mål: 13% reduktion i N-udvaskning i forhold til 2003

MVJ ordninger, herunder MVJ vådområder – 100 kg N/ha

- Målsætning: 4000 ha MVJ vådområder frem til 2009
- Resultat 2006

	Areal af aftaler (ha)			Nettotilgang af areal (ha)
	2004	2005	2006	2004-2006
MVJ vådområder	284	19,6	0	304

- Konklusion: ikke sandsynligt at målet nås

Efterafgrøder

- Målsætning:

- 6% og 10% ved husdyrbrug henholdsvis under/over 0,8 DE/ha
- kravet øges yderligere med 4% point efter 2009 (rykket til 2008)

- Implementering:

- bedrifter < 10ha og efterafgrødegrundlag <2 ha undtaget
- yderligere fritagelse ved VMP III: bedrifter med 100% grønne marker

Efterafgrøder

- Resultat 2006

år	Bedrifter > 10 ha og efterafgrødegrundlag >2 ha	
	grundlag	Årets efterafgrøde
	----- 1000 ha -----	
2003	1870,5	116,7
2006	1896,8	118,1

- Konklusion:

- efterafgrødearealet er ikke øget som forventet

Sammenfatning - kvælstof

	Red. N-udvask. Målsætning 2009	Forventet status v. evaluering
	tons N	
Strukturudviklingen		
Ændring i dyrket areal	2.500	÷
Forbedret foderudnyttelse	1.500	√
CAP reformen	3.200	FØI
Skovrejsning	450	√
Vådområder (VMP II)	1.050	√
MVJ vådområder	400	÷
Efterafgrøder	2.100	÷
Øget krav til udnyttelse af minkgødning	100	√
I alt	11.300	

Kvælstofudvaskning: mål og realisering

